

УДК 81-1

А. С. Зеленько

Прагматичний аспект дослідження значення на етапі когнітивної парадигми

Ця розвідка – одна з багатьох, підготовлених автором на основі написаної ним монографії, присвяченої дослідженню значення. Автор доповнює і деталізує своїх попередників-семасіологів. По-перше, розрізняє семантику, в якій аналізуються субстантивовані категорії, і семасіологію, і, по-друге, семасіологію, в якій мають розглядатися аспекти аналізу. Ним чітко наголошується на парадигмальній змінюваності перших та других. Важливе місце у семасіології посідає вчення саме про аспекти. Відповідно ним розрізняються прагматичний, парадигматичний та синтагматичний аспекти. У розвідці ж автор зосереджується на сутності тлумачення саме прагматичного під кутом зору когнітивної лінгвістики.

Ключові слова: аспект, значення, об'єкт, прагматичний, предмет.

Эта статья – одна из многих, написанная автором на основании его монографии, посвященной изучению категории значения. Он дополняет и детализирует предшественников-семасиологов. Во-первых, дифференцирует семантику, в которой анализируются субстантивирующие категории, и семасиологию и, во-вторых, семасиологию, где рассматриваются аспекты их изучения. Автор сосредотачивается на дифференциации парадигмальной изменяемости как первых, так и вторых. Особое место в семасиологии занимает, безусловно, учение об аспекте. Соответственно выделяются прагматический, парадигматический, синтагматический аспекты. В предлагаемой статье основное внимание уделяется прагматическому аспекту на этапе когнитивной лингвистики.

Ключевые слова: аспект, значение, объект, прагматический, предмет.

This research work is one of the numerous works prepared by the author on the basis of a monograph written by him. The monograph was devoted to the research of meaning. He amplifies and details the works of those of his predecessors, who also work in the sphere of semasiology.

First of all, he singles out semantics in which substantivized categories are analyzed and semasiology in which some aspects of their analysis are supposed to be considered. Besides, he distinctly emphasizes paradigmatic changeability of the former and the latter ones.

The doctrine about aspects occupies a significant place in semasiology. Correspondingly, the pragmatic, paradigmatic and syntagmatic aspects

are singled out by the author. It is on the essence of interpretation of the pragmatic aspect at the stage of cognitive linguistics that the author concentrates his attention in this work.

Key words: *aspect, meaning, object, pragmatic, subject.*

Заголовок розвідки визначає предмет її дослідження і аспектуального аналізу категорії значення на підсумковому парадигмальному етапі. Далі тезово комплексно відтворюються процеси формування категорії значення на початковому етапі в аспекті прагматики.

Одразу зауважимо, що автор використовує й категорії свідомого, підсвідомого, несвідомого й поза оперуванням свідомістю (та її видовими поняттями) він не виходить [2, с. 30–33]. Це сучасний етап постановки проблеми значення (він творчо заперечує усі попередні витлумачення). Але це ще не остаточно розв'язане земне вже нині піддається сумніву з позицій майбутнього космічного.

Нині визначається воно автором у методології на основі принципів пропагованого ним детермінізму синергетики як одного з філософських напрямків когнітивної парадигми. Принципи останнього розкриваються далі. Попереджаємо ще раз, що, на жаль, поки що повно відтворити формування значення у трьох аспектах автор не може. Пропонований нижче навіть з позицій синергетичного детермінізму стосується фактично доісторичного періоду формування значення, а тому важко детально диференціювати усі три аспекти. Починаємо свої судження з того, що Всесвіт – це постійно змінювана дискретно членована субстанція матерії. Функціонування матерії виявляє себе закономірними змінами-коливаннями. Навіть людський організм реалізується понад сотнею біоколивань.

Співвідношення членованої дискретно матерії, інформації й енергії визначається нами таким чином. Структуралізація дискретно членованої матерії здійснюється за генетично визначеними закономірностями. Структуралізація супроводжується відповідною витратою енергії. Деструктуралізація дискретно членованої матерії, навпаки, відповідно реалізується виділенням нагромадженої за період її структуралізації втіленої у ній енергії.

Безкінечна змінюваність Всесвіту у його функціонуванні зумовлена у неорганічній природі тяжінням, в органічній, зокрема у тварин, – генетичною інтенціональністю несвідомості й підсвідомою та усвідомленою працею людини. Отже, безкінечний Всесвіт постає різноманітною дискретно членованою субстанцією, частки якої перебувають у постійних ритмічних змінах. Природні явища й природні

катаклізми виявляють себе зміною форми субстанції у процесі перетворення маси-субстанції на енергію і видозміни форм субстанції. До з'яви підсвідомої й свідомої істоти-людини названі процеси не напівусвідомлювалися й не усвідомлювалися, які і не дублювалися ідеальними знаками, а ті не змінювалися.

У синергетичному детермінізмі замість тлумачення застиглому одновекторного розвитку природи й суспільства фактично на принципах діалектичного матеріалізму у розвідці аналізується невизначеність спіралеподібної еволюції. Автор бачить у становленні науки еволюційний підсумок предметного осмислення (з оживленням людиною предметів неживої природи у язичників, атомарного сприйняття давніх греків, молекулярного середньовічного, атомного й електронного ХХ і нанотехнологічного ХХІ століть). У безкінечно й безперервно змінюваному функціонуючому Всесвіті визначаються, найперше, як наслідки закономірних взаємодій субстанційні предмети, істоти, рослини, тварини, люди та закономірності їх взаємодій. Якщо, наприклад, у рослин, а особливо помітно у тварин якісна еволюція реалізується у своєму спіралеподібному розвитку зміною матеріально зримих сортів рослин і видів тварин, то в людини вона постала на етапі від неандертальця до кроманьйонця спіралеподібно, ідеально, опосередковано й узагальнено структурованою сукупністю закономірностей людини (а насправді тварин і всього живого) фізичної (й соціальної та психологічної) з ближнім і все більше й більше віддаленим земним і позаземним середовищем. Якщо у первинної людини ментальні закономірності виділялися емотивно у процесі психічної реальної гармонії (що характерне для мистецтва і початкової форми науки), то нині – ймовірно віри в науку і її наслідками. Отже, автор базується на тлумаченні матерії як єдності дискретно членованої субстанції та інформації й з нею асоційованої енергії. Відповідно визначається взаємодія різної субстанції. Взаємодія у неживій природі не усвідомлюється. Не усвідомлюється вона й у тварин, бо реалізується несвідомо генетично. У людини взаємодія трансформується у напівусвідомлену, а потім й усвідомлену працю. Взаємодія незалежно від її сприйняття й усвідомлення реалізується за певними закономірностями. Якщо у тварини ментальні закономірності маркуються у крайніх точках корисного й шкідливого, то в людини градуються шкалою емотивних закономірностей. Отже, заходить мова про свідомість як родове поняття, членовану на несвідомість, підсвідомість та свідомість. Свідомість асоціюється з понятійним мисленням, тоді як підсвідомість – з конкретно-образним.

Людина розумна, точніше сприймаюча, у процесі взаємодії з природним середовищем працею й суспільним життям у вигляді ритуалізованого повсякденного побуту, мистецтва та науки створила уже згаданий дубльований ідеальний варіант навколишнього середовища, що давало змогу розумово експериментувати з метою його глибшого пізнання й наступного використання для інтенсифікації свого впливу на середовище. Пізнаючи потенційні закономірності-енергію у вигляді інформації, знання, вона інтенсифікувала цю взаємодію. Якщо у безпосередньому зв'язку повсякденно-побутового ритуалу та за допомогою мистецтва людина підсвідомо керує своєю взаємодією з середовищем, то наука робить цей процес свідомим, ефективним, активним.

Отже, повторимось і скажемо, що визначення бінарної субстанціонально-інформаційної матерії означає визнання всезагального зв'язку у ній – від тяжіння у фізиці, інтенції (виявленої через імпринтинг у тварин у біології) до високопоетичної любові й огрубленого сексу у людей в аспекті фізіології, валентності, інтенціональності мовних одиниць у лінгвістиці. Усі названі зв'язки-відношення постають у людини по-різному сприйнятими й осмисленими: різною мірою кількісно й якісно визначеними закономірностями. Скажімо, одна справа – первинні найдавніші знаряддя праці, посталі на основі наочно-дійового мислення, інша – повсякденно-побутовий ритуал найдавнішої людини та давнє мистецтво на основі конкретно-образного і, нарешті, – новітня наука переважно на основі понятійного мислення.

При визнанні безперервно змінюваної матерії, а значить, безкінечності закономірностей і безмежності їх пізнання на тлі кінечно обмежених можливостей людини логічним стає визнання повсякденно-побутової категорії віри на рівні повсякденного побуту, художньої й міфологічно-релігійної, а наукової – на рівні науки моделей світу. У першому випадку матеріальність конкретної людини опирається на рецепторне безпосереднє емотивне фіксування, у другому – на творчу інтуїцію аналітика-ученого, сприйману опосередковано. Віра у науці трансформується в гіпотезу і стає підґрунтям інтуїції.

Отже, свідомість витлумачується як взаємодія ментальних закономірностей взаємодії людського організму з природним середовищем та закономірностей формування й функціонування емоцій. Свідомість в еволюційному розвитку людини видозмінюється залеж-

но від зміни типу мислення (наочно-дійового, конкретно-образного, понятійного). Відповідно свідомість як родове поняття на першому й другому щаблях постає підсвідомістю і лише на третьому етапі – видовим, власне свідомістю. Ментальний компонент свідомості формується за участю керованих ним емоцій, що утворюють почуття. Емоції, власне почуття формують ментальний компонент, відповідним чином структуралізуючи його.

Взаємодія людського організму з природним середовищем тріадна. Генетично закладена у давніших ділянках задньої частини кори головного мозку, вона опосередковується вибраними правою півкулею з численної кількості сформованих закономірностей ментальною лівою півкулею. Тріадність свідомості як опосередкованого компонента у взаємодії людини з природним середовищем підтверджує й визначення Ф. Сьорлем інтенціональності у свідомості [4 ; 5].

Анатомо-фізіологічне природне бінарне розрізнення корисного й шкідливого (небезпечного) у тварин емотивно градується у людей і стає соціальним регулятором взаємодії людського організму з природним середовищем. Опосередкування взаємодії градуванням почуттєвим знаком у людини стало засобом її самозбереження. Це опосередкування проходить шлях від наочно-дійового до конкретно-образного за подібністю перенесення. Удруге органічна взаємодія людського організму з природним середовищем опосередковується на основі понятійного майже беземотивного наукового осмислення цього соціологізованого акту. До речі, грандіозні соціологізовані досягнення людства у взаємодії з неосяжним середовищем через нівеляцію людиною емотивного взаємозв'язку з ним – передумова не лише його прогресу, але й імовірної загибелі.

Підсумовуючи вищесказане, констатуємо, що еволюція тваринного світу відбувалася, з одного боку, виформуванням усе ускладнюваного інстинкту для регулювання безпосередньої взаємодії організму з природним середовищем без зміни його анатомо-фізіологічної природи, а з іншого – у процесі ускладнення й опосередкування взаємодії першого з другим творчим осмисленням її у вигляді спершу підсвідомості на основі закономірностей конкретно-образного мислення у повсякденному побуті та мистецтві, а потім – науки на основі закономірностей понятійного мислення.

Отже, додамо й таке. Маємо визнати, що до чітко визначеної моноекторної гендерної спадковості тварин у людини додається багата підсвідома соціологізована й психічно варіативна інформація, сформована за допомогою конкретно-образного мислення та

надзвичайно багата галузево структурована наукова інформація, сформована за допомогою понятійного мислення. У першому випадку передача інформації реалізується у вигляді образів конкретних предметів, речей, у другому – узагальнених образів предметів речей, у третьому – сутностей речей як понять, у вигляді сукупностей сутнісних ознак предметів, речей, явищ. Наголосимо також, що у людини, крім генетичної передачі інформації, важливу роль відіграє підсвідоме: спершу – наочно-дійове, з часом – підсвідоме конкретно-образне, нарешті – усвідомлене наукове понятійне мислення. Наочно-дійове ілюструється етапом виробничо-пізнавальної діяльності давньої людини та навчанням ремесла у середньовічних цехах. Конкретно-образне є базою формування повсякденно-побутового ритуалу та усіх видів мистецтва.

Порівняно строго визначена анатомо-фізіологічна природа людини фактично, здавалося б, визначила її психологічні можливості, що розширюються завдяки соціологізації останніх й опосередкуванню за допомогою знарядь праці та засобів виробництва, а особливо виробленої людиною знакової моделі світу. Якщо раніше людина в основному розширювала межі своїх фізичних можливостей, то нині вона збагачує свій розумовий потенціал. Саме це зумовило те, що цивілізований розвиток сучасної людини визначається все зростаючою безмежною кількістю інформації.

Генна природна інформація матеріалізується матеріальними фізичними природними засобами, підсвідома й свідомі – соціально за допомогою ідеальних знаків. На етапі наочно-дійового мислення за допомогою мови жестів, міміки у процесі формування конкретно-образного мислення ручна мова видозмінюється у мову звукову. Формування мови науки – це з'ява надбудови над звуковою природною мовою, як і комп'ютерних мов та Інтернету, які на новому технологічному рівні замінюють звуковий та писемний варіанти природної звукової мови. Звукова мова, співіснуючи з мовою жестів, на етапі зрелого понятійного мислення в аспекті змісту сформувала наукову мову. Лише позитивна генна інформація органічно нагромаджувалася у процесі безпосередньої взаємодії біологічного організму з природним середовищем за умови його збереження, підсвідома й свідомі – у процесі психічного опосередкування цієї взаємодії. Така віртуальна енергія-інформація починає функціонувати за її внутрішніми закономірностями, лише відштовхуючись час від часу від її матеріального першоджерела.

Беремо до уваги тезу вчення З. Фрейда, що визначальною у психічній діяльності пересічної людини постає підсвідомість, базова-

на на закономірностях конкретно-образного мислення. Визнаємо те, що сучасна людина у її кінцевому нинішньому анатомо-фізіологічному і психологічному вигляді сформувалася на етапі від неандертальця до кроманьйонця. Саме на рівні підсвідомості генне розрізнення корисного й шкідливого трансформується у хороше та погане, а далі – красиве й потворне, моральне та аморальне. Це узгоджується з витлумаченням пізнання як формування свідомості, що є наслідком взаємодії ментального та почуттєвого компонентів. Природою дана живій істоті діада жити чи вмерти на користь першого у людини реалізується спершу підсвідомо наочно-дійово у повсякденному побуті, пізніше конкретно-образно у мистецтві, а потім свідомо у науці градується в обох напрямках.

Взаємодія людського організму з природним середовищем відтворюється у вигляді вольових актів, що постають як наслідок взаємодії названих ментального і почуттєвого компонентів свідомості. Це цілком зрозуміле під кутом зору витлумачення положення філософії про те, що матерія – єдність субстанції та енергії (інформації), що неорганічна природа функціонує за законом тяжіння, а органічна – за генною природою у тварин і підусвідомленою інтуїцією чи інтенціональністю у людей.

Інтенціональність – це вияв взаємодії на етапі підсвідомості людини. У несвідомої тварини інтенція зумовлена генетично. Підсвідомо бінарна градуйована свідомість емотивно у гармонії із взаємодіючим середовищем корегує взаємодію організму людини з середовищем. Міра цієї гармонії визначає рівень емотивності. Якщо у тварин залежно від їх еволюційного розвитку вона діадна й саме так маркована рецепторами, то в людини залежно від особливостей психіки дуже деталізована. У сучасної людини з домінуючим ментальним компонентом діяння емотивного чинника послаблюється, й вона корегує свою взаємодію з середовищем переважно пізнаними закономірностями. Градація емотивного корегувальника різна у різних людей і визначається особливостями їх психіки. Вона об'єктивується на повсякденно-побутовому рівні природною звуковою, а на науковому (у психології) – науковою мовою.

Інтенціональність (як опосередкування від інтенції) – це марковане рецепторами відчуття. Якщо у генетично несвідомої тварини вона корисно-шкідливо бінарна (і лише так фіксована і сприймається її організмом, а фактично позитивна одновекторна), то у пересічної підсвідомої людини, будучи градуйованою, вона гармонізує взаємодію організму з природним середовищем. Якщо у тварини

успадкоується крайня міра позитивного вектора взаємодії, то у людини обидва градуйовані вектори. Гармонія може бути повною (у позитиві й негативі) і неповною. У тварини моновекторна фіксована генно позитивна й негативна реакція конкретні стосовно кожного дискретно вичленованого подразника. У людини гармонія стосовно кожного окремого акту взаємодії абстраговано узагальнена. Очевидно, це судження пояснює ускладнення діяння психіки людини, зокрема еволюцію від найпростіших природних емоцій до складних соціологізованих почуттів.

Порівняно недавно (фактично у зарубіжній науці) проблематика мовознавства деталізувалася завдяки її поглибленню за рахунок вивчення комунікування поведінки тварин. На жаль, поки що аналіз робиться в аспекті дослідження ментального компонента. Автор пробує змінити ситуацію, констатує, що первинна інформація була емотивною. У ній опосередковано реалізовувала себе ментальна. Дана природою інтенція виформовувала людину, відстаючи й випереджаючи через пошуки гармонії у взаємодії людини з середовищем; вона вироблялася й закріплювалася за допомогою емоцій (емоцій). Емоції регулювали взаємодію людей, виражаючи їх не лише (і не спершу) мімікою, але й позою, простором, зміною звучання сигналів. Довербальне й власне мовне спілкування людей засвідчують тривалу взаємодію давніх соціологізованих істот з природним середовищем.

Почуттєвий чинник регулює ментальний компонент за допомогою рецепторів, які або дають насолоду від задоволення потреби, або застерігають від певного больового акту через незадоволення потреби чи надмірне її задоволення. Започаткований анатомо-фізіологічно рецепторами органів, він завдячує закодованому безпосередньо у генному й опосередковано у мовному кодах інформації. Ізоморфізм названих кодів уже став предметом дискусій серйозних учених і фактично позитивно розв'язується. Бінарність (ментально-емотивна) характеризує мовне значення; вона особливо виразна у лексеми загальної назви.

Суперечність між безмежним Всесвітом і можливостями його пізнання (в аспекті ментального) та дискретністю й обмеженістю пізнання його людиною, зумовлена її потребами й можливостями і розв'язується втручанням-спрямуванням і корегуванням емоцій (та почуттів), фіксованих у відносно важливих моментах безпосередньо

рецепторами органів людського тіла й опосередковано закодованих генною та вдруге опосередкованою природною мовною системою.

Рушієм функціонального розвитку людини як соціологізованої істоти з природним середовищем на всіх етапах її життєдіяльності і дотепер залишається підсвідоме досягнення гармонії. Вона не усвідомлювалася на рівні неживої природи й тварини до сформування людини; людина підусвідомлює, а потім й усвідомлює свою взаємодію з природним середовищем і відтворює її у міфах; постала усвідомлено й цілеспрямовано на етапі високоцивілізованого суспільства, базованого на гармонійному розвитку науки у цілому, зокрема природничо-технічних та гуманітарних, зважаючи на її безкінечність, вона трансформується у наукову інтуїцію безмежну (у часі й просторі сукупність закономірностей). З ускладненням цивілізаційної взаємодії людини з природним середовищем через нівеляцію емотивного компонента ця взаємодія надзвичайно опосередковується й втрачає регулюючу роль. І тоді черга постає за виявленням опосередкованої гармонії ментальних закономірностей.

Функціонування будь-чого чи будь-кого є наслідком урівноважених гармонізованих взаємодій, що є наслідком повторюваних закономірностей. Нами це кваліфікується як фізична чи психічна напруга. Напруга градується, а значить кількісно визначається. Напруга виражається генетично бінарно у тварин і градуйовано соціально-генетично у людини. В обох випадках постає емотивно у вигляді емоцій та почуттів. Пам'ятаємо про генетично корегуючу полюсно (бінарно на корисне й шкідливе) у тварин і градууючо підсвідому функцію ментальних закономірностей у людини. Гармонія сприймається сучасною наукою як категорія естетична. Аналізується вона естетикою. У сучасної людини залежно від рівня цивілізаційного розвитку вона по-різному співвідноситься з ментальним компонентом. На цій підставі люди класифікуються за типом темпераменту. Закономірності взаємодії організму тварини у їх діадному бінарному перемиканні корегуються емотивно, будучи конкретно генетично задані на кожну субстанцію. У людини закономірності емотивно регулюються й перемикаються на підсвідомому рівні градуйованою гармонією закономірностей взаємодії: якщо у тварини (за рідким винятком) вони успадковані, то у людини домінують потенційно генетично зумовлені й набуті у процесі взаємодії. Таким чином, констатуємо у формуванні значення взаємозв'язок категорій закономірностей, свідомості, інтенціональності, ментальності, емотивності, градуальності, гармонії.

Із сформуванням людини зміни-закономірності, будучи нею пізнані, дають все більше і більше можливостей для їх видозміни, гармонізуючи еволюціонуючу людину з природним середовищем. Домінантність емотивного компонента видає себе при спогляданні у раритетно збережених природних закутках та геніально відтворених пейзажах й віднайденій первинній гармонії у мистецтві.

Визнання одиниць субстанції та закономірностей їх функціонування в епоху домінування у сфері управління саме принципів наукового управління, на жаль, нехтується абсолютизацією оперування закономірностями структурно-функціональної їх організації. Така недалекоглядність на сучасному етапі пояснюється діянням раритетів тоталітарної системи соціального співжиття, успадкованої з недалекого минулого.

Усе сказане стосується аспекту в основному прагматичного. Йдеться тут про субстанціональне тлумачення значення, власне номінацію. Одиниці предикації спрямовують вченого на синтагматичний аспект. Синтагматика орієнтує на пошуки природного компонента у формуванні субстанційовано предикативного потоку мовлення, зокрема поєднання природного ритму функціонування організму у цілому і його органів зі смисловою сигналізацією. У даному разі змушені будемо звернутися до принципів генеративної лінгвістики Н. Хомського.

Отже, розвідка висвітлює одну з часткових проблем, детально аналізованих автором у його монографії, присвяченій проблематиці значення у мові [3, с. 1–2]. У ній пропонується понятійно аналітичний варіант семасіології на етапі когнітивної парадигми. У суто теоретичному аспекті прослідковується становлення категорії значення у вже визначених, найперше, прагматичному, дещо парадигматичному й синтагматичному аспектах. Розпочинається з визначення лінгвістичної категорії значення як опосередкованої інформативної сукупності закономірностей взаємодії фізичної людини з середовищем, вираженим засобами звукової природної мови, й завершується трактуванням його як певної сукупності біт (лінгвістичних сем) інформації.

Автор розрізняє в одиницях різних рівнів системи мови зміст і форму й наголошує, з одного боку, на тому, що вони мали різну підоснову і по-різному формувалися; з іншого, зосереджується на значенні у широкому розумінні як змістовій категорії. Отже, дослідження значення здійснюється, найперше, на основі інтеграції мово-

знавства з психологією, а також залучення археології, антропології і т. д. Названі категорії мовних одиниць по-різному співвідносяться на різних етапах їх становлення. Він застерігає своїх опонентів також у можливому обвинуваченні в психологізації лінгвістичної проблематики, чого не слід боятися. До речі, ознайомлення з науковими працями північноамериканських учених, а тим паче російських й українських традиціоналістів-лінгвістів шокує останніх саме психолого-біологічна орієнтованість американських колег. Отже, підсумовуючи, вкотре констатуємо, що у розвідці аналізується спершу співвідношення психологічної категорії свідомості та лінгвістичної – значення. Робиться це в аспекті обґрунтованого автором синергетичного детермінізму. Тут деталізується зміна тлумачення значення в еволюційно змінюваних лінгвістичних парадигмах. У цій розвідці автор все ще не може запропонувати остаточне вирішення загальної проблеми, обмежуючись висвітленням питання про формування значення, доісторичного періоду. Робиться це переважно в аспекті прагматики. До речі, зроблена спроба розмежувати семасіологію, де йдеться про закономірності, й семантику, де йдеться про субстанціональні одиниці, автор і зосереджується на категоріях, що характеризують саме процес номінації. До них відносимо взаємодію, свідомість, інтенціональність, ментальність, емотивність, градуальність, гармонію. Категорія значення, таким чином, постає такою, що поєднує диференційовані нами семасіологію та семантику. Звернемо увагу, ще раз на те, що деякі категорії, якими автор оперує як лінгвістичними, запозичені з психології та з інших гуманітарних галузей. Вони, так би мовити, використовуються операційно. Зумовлено це актуальною нині інтеграцією галузей наук і характером вирішуваної проблеми.

Наголосимо, що пропонований автором перелік категорій – це арсенал когнітивної семасіології. Про складність категоріального апарату цієї парадигми свідчить зіставлення його з відомим нам переліком категорій описової парадигми за книгою Л. А. Булаховського, зустрічаємо лексичне й граматичне значення, багатозначність, однозначність, синонімія, антонімія і т. д. [1].

Література

1. Булаховський Л. А. Нарис з загального мовознавства / Л. А. Булаховський. – К. : Рад. школа, 1959.

2. Ординський В. Л. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л.Ординський. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 376 с.

3. Зеленько А. С. Проблеми семасіології в аспекті еволюції лінгвістичних парадигм : у 2 ч./ А. С. Зеленько. – Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка". – 2013.

Ч. 1. – 2013. – 249 с.

Ч. 2. – 2013. – 230 с.

4. Серль Дж. Открывая сознание заново / Дж. Серль. – 2002. – 256 с.

5. Серль Дж. Рациональность в действии / Дж. Серль. – 2004. – 336 с.